

Harry Gustafsson, Storekullen:

Jag är född år 1906 i Ranabergs församling och jag var bara några dagar när jag kom hit upp till Storekullen, och varför jag kom hit till Storekullen det var därför att det var min mors fars fosterhem, och jag har alltsedan dess vart boende här uppe i Storekullen, så därför har jag kanske ett gott minne av vad som sig förehavits häruppe och det jag inte minns själv så har jag haft många goda grannar som har förtäljt saker och ting för mig. Jag har ett särskilt minne av denna fastigheten ("Ängen"), och det är därför att det var den första lösöreauktion som jag var på. Den var 1910. Det har jag ett särskilt minne av därför att min morfar köpte en begagnad järnspis här och det är just den spisen som finns ännu kvar uppe på vinden hemma i fastigheten. Denna lösöreauktion var efter en karl som hette Karl Kyrk, och han var Karl Olssons mors far. Efter honom tillträdde fastigheten av en svensk-amerikan som hette Wan. Honom kände jag aldrig men jag hörde talas om, ^(August Wilhelm Gades son Anders) genom en skogsvaktare Quick som bodde häruppe på Orrsjö, att när han ville sälja denna fastigheten, som då kallades "Ängen", att han låte skriva ett anslag och satte upp detta vid vägen och på detta anslaget stod det: "Denna fastigheten säljes för 300 kronor". Då inköptes fastigheten av ett par som sammanlevde. Hon hette Frida, vad hon hette till tillnamn det har jag ingen aning om. Han hette Karlsson, och denne Karlsson han hade troligen tidigare varit på sjön, för han gick under benämningen "Kadetten". Denne Karlsson han var en mycket styv skogshuggare och hans huvudsakliga levebröd var då skogsarbete och dikesgrävning. Men han hade den svaga sidan att så snart han fick ihop några pengar så gick de flesta till sprit, och jag har många kanske trevliga minnen av honom Karlsson just för detta. Di bodde här i några år och när de sedan sålde fastigheten, vilken hon, Frida, var skriven för, så hade de gjort sig samma om att de skulle resa till Stockholm, och när de kom till Skövde så gav Frida Karlsson lite pengar och han skulle gå upp i stan och förfriska sig lite. Under tiden så löste Frida biljett till Göteborg, och i och med det så var de skilda åt. (1917)

Efter det så inköptes fastigheten av ett äldre par som hette Lans. De bodde här senare tiden av ~~första~~ världskriget och några år senare. Då inköptes det av ett äldre par som i många år hade bott här uppe i Storekullen tidigare, och de bodde här, det har jag särskilt minne av, -26, För då hade jag nämligen firat min 20-årsdag, och jag var härnere och fick ett par mycket fina och värdefulla ljusstakar och detta är mig ännu idag ett mycket kärt minne. De hette Nils och Stava Gustafsson. Hon, Stava, slutade sin dagar här.

Sedan tillträdde fastigheten av en skräddare vid K 3, som hette Sven Weiler och han bodde här i kanske fyra-fem år, sedan såldes det tillen som hette Karl Dessau. Under tiden som skräddare Weiler bodde här så bru-

kade jag det lilla jordbruket som var här.

Karl Dessau bodde här ungefär tre, fyra år. Sedan inköptes stället av en telefonreparatör Axel Fransson, som tidigare bott i ett ställe som heter Lillekullen, inte långt härifrån, och han använde det som sommarbostad. Han var mycket intresserad av trädgårdsodling och odlade mycket jordgubbar och grönsaker. Bl a så hade han en kiosk här innanför grinden här vid järnvägen och gjorde litet små affärer, särskilt då på söndagarna.

Som vi har det nu här uppe på Storekullen, så bor ju vi ganska centralt, för vi har det ju mycket bekvämt med våra vägar. Men det har inte alltid varit så. Den gamla vägen som går här närmast, den byggdes här jag hört 1867. Före den tiden så hade Storekullen sin utfartsväg ner till Ljungstorp och det var ju en ganska lång omväg om du skulle resa t ex till Skövde. Min morfar nämnde vid något tillfälle, att på vintern när marken var frusen så kunde hans fosterfar, som hette Sven Pettersson, köra med sina oxar över skogen hitifrån och upp mot Svarvarbacken för att på så vis förkorta vägen. Den vägen som nu går ner till Storekullen är lagligt uttagen väg och den går från skogvaktarbostället Orrsjö och ner till Ljungstorp. Men den var inte så farbar och fin då som den är nu, för t ex över bäcken ner vid Liden där fanns ingen bro utan det var att köra direkt i bäcken. - Sedan, järnvägen som nu har varit borta i några år - den byggdes 1904, jag tror det var på april månad som han lär ha tagits i bruk -

Ja, när vi nu har talat om vägarna här uppe på Storekullen och hur de har utvecklats undan för undan, så kan jag ju nämna en annan sak, och det var när vi fick upp den elektriska belysningen. Första gången som den elektriska lampan tändes det var en söndagkväll 1919, och det var en mycket stor dag häruppe då. Den första fastighet som det var telefon på vad jag kan minnas häruppe, det var just här (Ängen) och det var väl mycket därför att Axel Fransson var ju en gammal telefonare, och hade därför intresse av att ha telefon.

Vi lever ju nu i en tid då jordbruket är mer eller mindre nerlagt häruppe i Storekullen, men jag minns när det fanns nötkreatur på samtliga fastigheter häruppe. Det fanns inte mindre än fem stycken hästar, och jag har ett särskilt minne av en häst. Det var en som hette Johan Lindblad, han var en gammal skogskörare och hade en gammal trotjänare som hette Carina, som hade tjänat ut och hon skulle slaktas hemma. Då var det en gammal man som hette Nils Gustafsson, han var till åren kommen och ganska bräcklig så han gick vid två käppar. Men han hade i yngre dagar varit en ivrig jägare. Han hade ju inte annat än en gammal mynningsladdare, men den kunde han hantera mycket väl. Och jag vet min far tala om, att när denna Carina skulle slaktas så ställde Nils Gustafsson sig med ryggen mot hönsgården och min far stod och höll Carina vid grämmen och Nils Gustafsson la an och hästen stöp. Inna han skulle skjuta så visa han min far var kulan skulle gå in och det var precis där han hade märkt ut, där gick den också in.

eftersom åren har gått så har jordbruken avvecklats häruppe i Storekullen och till det sista så var det ingen mer än jag själv som drev jordbruk, och jag var också den siste som hade häst. Och jag hade en mycket kär häst, han hette Prisse, och han och jag, vi har gjort många både hårda och lätta dagsverken tillsammans. Bland alla mina kreatur, som jag skulle avveckla så var just Prisse det svåraste, men när allting var över så har det varit förvånansvärt bra. Jag har nu fått utarrenderat min jord, men jag fortsätter fortfarande potatis som jag gjorde tidigare och allt tycks gå bra. Det är ju så att allt eftersom åren går så fordrar man mindre arbete och jag har ju nu snart haft pension i tre år.

Jag tänker på gamla minnen så minns jag mycket väl när jag börja småskolan. Den hette Sparresäter och låg en bit norr om Ljungstorp. Jag minns att min mamma var med mig första gången, till den skolskrivningen, och när vi hade ungefär femti meter kvar till skolan så fråga jag 'är det långt kvar' och jag fick den trösten att vi var där när som helst. Jag hade en granne som hette Nils Gustafsson, han var lika gammal som jag, och vi blev hela skoltiden klasskamrater och som det på den tiden kallades, bänkkamrater, för att vi satt då två och två i varje bänk. Vi gick i Sparresäters småskola i tre år vilket var vanligt på den tiden, sedan blev vi förflyttade till storskolan och den låg utmed Falköpingsvägen bortanför Himmelskällan, till vänster. Vi hade en skolväg på ungefär 9 kilometer som vi fick gå, det var inga busskjutsar på den tiden. Men vi hade ju den fördelen att vi behövde inte gå till skolan mer än varannan dag. Där gick vi i skolan i två år, sedan blev det en ny skola i Varnhem, så då fick vi ju inte stort mer än halva vägen till skolan. Där gick vi sedan i ytterligare två år. - Det var sällsynt att det samtidigt var plogat, åtminstone på morgonen. Det var ju inte den möjligheten att få vägarna plogade för det fanns inga motorplogar, utan snöplogarna som fanns var hemmagjorda plogar som kördes med hästar, och jag minns om när det var oxar före. På en gård som hette Hålltorp hade de två par oxar på den tiden. När de olika fastigheterna här i Storekullen skulle ploga skulle varje fastighet släppa till vissa par och då kunde de mindre fastigheterna slå sig samman och leja ett par oxar, så att de gjorde sin skyldighet till väghållningen. Och var snöns så djup att inte plogen kunde gå då fick de ut med skyfflar, det har jag också varit med om. Jag minns många gånger till exempel i Lundby skola, där var en stor vedkamin i ena ändan på lokalen, och den som kom först till skolan, han hade till sin uppgift att tända eld i kaminen, så det hade kanske nyss börjat att brinna när vi kom. Det var inte som nu att skolsalen var varm och skön när vi kom, och inte fanns det några avklädningsrum utan vi fick lägga våra matväskor på bänkgåsar och kanske lit mjölk på bänkarna och när det blev rast sitta där och förtära vår smörgås och dricka vår mjölk. Det var skolmåltiden på den tiden. Vi började klockan nio och slutade vid tvåtiden, men det var

raska på på morgonen för att hinna fram om det var dåligt väder. Vi hade läxor, psalmverser och katekes och biblisk historia, matematik, historia och naturlära. Jag tyckte bäst om räkning, det var mitt ämne kan jag säga, det hade jag lättast för. Det var barn från Varnhem och N. Lundby, så vi var rätt många, minst tretti, och två klasser i varje rum. Läraren hade två klasser en dag, och de båda andra nästa dag, så skolläraren var inte ledig. Vi hade en gammal lärare som hette Nyberg, en mycket respektabel och fin lärare, det var det. Fast när jag gick för honom, det var sista åren han tjänstgjorde, då började han att bli lite gammal. Skolavslutningen på våren, examen, då skulle man i småskolan skriva en examenssida, ett prov på hur man skrev. Då dikterade lärarinnan och vi skulle skriva det, och detta lades fram på examen så prästen som då alltid kom upp och så föräldrarna skulle få se. Och den som skrev bäst, hans examenssida låg överst. Så skulle vi kunna multiplikationstabellen, den måste man kunna.

Längre tillbaka så fanns ju inget läroverk i Skövde utan de som då ville studera och bodde i Skövde måste hänvända sig till Skara läroverk. På den tiden fanns ju ingen annan väg än över Ljungstorp och det fanns ingen järnväg, utan de måste gå från Skövde och till Skara, inemot tre mil. Uppe vid Svarvarebacken finns en gammal fastighet som heter Djäknakrogen, och det lär ha varit så att när de här Skaradjäknarna fick ledigt från skolan på lördag och skulle gå hem till Skövde och kom mitt upp på Billingen till Djäknakrogen, då kände de sig många gånger töstiga och då smakade det bra med en flaska dricka. Det är därigenom som denna fastigheten har fått namnet Djäknakrogen.

Kakeliden låg längre ner mot Skövde, och det har väl egentligen ett dåligt rykte om sig, vad jag har hört. Det bodde folk där som var liksom lite banditer av sig. Jag har hört sägas att de gärna la sällskap flera stycken om de skulle färdas över Billingen på den tiden.

Jag minns min morfar talade om att han och min blivande svärfar - han hette Dahlberg och bodde strax nedanför Ljungstorp - och min morfar bodde där jag nu bor, de arbetade på Vabergs fästning, på Karlsborg, och på den tiden arbetades det ju tio timmar om dagen, förutom på lördan då de slutade kl två. Sedan gick de från Karlsborg hit till Storekullen och Ljungstorp, på lördag eftermiddag, och sedan förmodar jag de skulle väl ut och promenera lite på lördagskvällen också. Jag skulle tro att det blir inemot fem mil, vägarna var nog krokigare och längre än vad de är nu, och steniga och svåra att gå. Sedan på söndag eftermiddag då kom min svärfar upp till morfar och de la sällskap och gick härifrån och till Karlsborg för en ny vecka, och då skulle de också bära med sig maten för kommande vecka, och den förmodar jag bar de i ett knyte på ryggen.

- "Harry, vet du om det har häckat tranor här i närheten av Storekullen?"
- "Jaa, det skulle jag tro, för jag minns att för några år sedan så var det två tranor på gårdarna här på Storekullen, jag såg dem några gånger. Men jag skulle tro att det tranorna häckade uppe på Stormossen, den som ligger

ovanför Orrsjö. Det finns en liten sjö däruppt, som de kallar för Svart-tjärn. Jag kan inte med bestämdhet säga om det har häckat några tranor i Orrsjö de senaste åren, även längre tillbaka lär det ha häckat tranor där. Det var aktuellt för några år sedan att Orrsjö skulle dämmas upp, men när det var så gott som bestämt så var det några markägare som satte sig emot det. Nu är den nästan igenvuxen och lider nog mot sitt slut, tråkigt nog. Jag minns när det fanns mycket laxöring i sjön, man kunde få så mycket laxöring på långrev t ex. Jag minns när det fanns en eka däruppe, och jag har badat i sjön, det har jag gjort. Laxöringen tog nog slut när de började salta på vägen, då körde de lut från Mariestad från pappersbruket där och luta vägen, och det tålde inte fisken i bäcken utan den for illa av det, och så började de salta och det gjorde sitt till.

Tråkigt nog så är varggropen som har funnits vid Orrsjö borta. När det byggdes skogsvägar så blev vägen stakad mitt över där gropen var. De visste väl om den, för skogsvaktare Quick hade ju vetskap om den, men det var svår terräng att komma fram i, så det hade blivit svårt att staka om vägen där. Gropen var avlång, om vi säger som en mycket stor soffa, åtminstone tre meter lång och styvt en meter bred, en och en halv kanske. Den var beklädd med trävirke, och så var det så väl ordnat så det fanns ett utlopp för vatten i ena ändan, så om vargen kom ned i gropen så skulle han inte drunkna eller ta någon skada. Och väggarna var beklädda så vargen hade ingen möjlighet att kunna grava sig ut. - På Lillekullens mark finns två varggropar men de är runda, en rund grop graven i en backe. Det var väl någon gång på artonhundratalet som de slopades skulle jag tro. Jag har aldrig hört talas om någon här uppe som har sett någon varg. Den gamle Nils Gustafsson som bodde häruppe, han talade om bekanta till honom som varit med om att jaga varg.

- Du undrar om jag tror att människan är lyckligare nu än hon var då. Jag tror inte de var missnöjda. Jag skulle tro att människorna var .. de hade inget annat att vänta.. väl så nöjda som många är nu. Frågan är väl den, om inte människan är inställd, skapad så att hon ska vara i rörelse. Det ser man nu och har hört särskilt på senare tid vad de går in mycket för promenader och motion och dylikt. Det tycks vara A och O. - / Jag kan aldrig minnas att jag varit arbetslös en dag och inte att jag har lagt mig hungrig en kväll, - och då får man nog inte klaga. Det är inte alla förunnat nu att kunna yttra det. Och de påstår ju att svälten är lika svår nu, nästan värre än den var förr, om inte här så. Ja, det är klart att förr så fick de inte ha så stora föräringar på många saker som de har nu. Jag hörde en gång en gammal man som hette Quick, han sa att "de födde sig upp en gris eller två kanske på året och slaktade, ja, de stod sig som bönder". Det var ju ett bevis på att hade de bara mat, sedan var allting gott och väl. Det var till att salta ner. Och jag minns hemma, när vi slaktade, på senare år då saltade vi ned en del -vi slaktade alltid vid Lussetiden- och skinkor na efter grisen de skulle rökas. Jag minns att min mormor -min morfar han

var ju murare- och han murade upp en eldstad och så sattes en tunna över som man hängde dessa skinkorna i och så röktes de hemma. Och jag har ett minne från den tiden och den rökningen som jag aldrig glömmer. Min mormor skulle sköta om rökningen och jag skulle hjälpa henne att hänga upp en skinka och så några mindre bitar i denna tunnan. Och då var det vanligt att man lade en stake över ändan på tunnan och så trädde man en tråd igenom skinkan och de här bitarna och vred ihop trådarna och trädde dem på stakarna. Men jag gjorde inte så utan jag gjorde vanliga S-krokar utav tråd, - jag var lite oerfaren. Men min mormor hon gjorde lite anmärkning på detta, hon sa: "Jaså, det ska vara mekaniska krokar". "Ja, det ska det vara", sa jag. Och jag hängde upp den här skinkan och bitarna, och mormor hon tände och satt där tills det var kaffedags vid tio- halvelvatiden. Då skulle jag byta med henne. Och när mormor hade kommit så hon var nästan på trappan då hörde jag hur det dunka till i elden. Då hade kroken som skinkan hängde i, den hade rättat sig och skinkan åkte ner. Det höll inte i praktiken! Den som fick kvickt och fick ut skinkan, det var jag det! Men jag hade hängt upp det innan mormor kom, men då blev det ingen 'mekanisk krok'.

Nöjena var kanske inte så många, men jag minns att vid jultiden då fick vi barn alltid följa med min far till Skövde. Han for med häst och sålde smör och ägg varje lördag, och en dag då strax före jul fick vi barn alltid följa med. Då skulle vi göra små affärer så långt kassan räckte. Det blev inte alltid så mycket men det blev bland annat litegrann till julgranen. Och när det gått några månader så skulle ju denna granen rustas och det var ju den största högtiden och glädjensom vi barn hade på hela året, för då var det gammal sed och tradition att äde olika familjerna såväl äldre som yngre skulle samlas och vara närvarande vid denna stora festligheten. Och vi hade också den förmånen, att en utav familjerna hade en son, som hette Bertil Fransson, och han var mycket skicklig dragspelare och även spelade han fiol, och han var ju en självskriven gäst och mycket, mycket välkommen. Och det började så att vi dansade kring granen, och när vi då hade hållit på med det en stund så skulle hon rustas - det skulle plockas av den. Och då har jag ett särskilt minne: vi hade fått var sina röda kräftor och dessa hade vi hängt upp i granen, och då skulle vi tillämpa det systemet, att vi skulle binda för ögonen på de olika gästerna och så skulle de få gå och ta sig en sak, karamell eller något, i granen. Och jag minns att det var en som hette Andersson, tror jag, som var framme vid granen och hade ~~int~~trogen tagit sikte på en av de här kräftorna och det var just min kräfta. Men när Bertil Fransson, han som spelade fiol, så var han kvicker och inunder armen med ett brinnande ljus och skulle hindra honom från detta, men det lyckades inte utan han tog kräftan, och det tyckte jag var ledsamt. Sedan, när granen var ute, då började den egentliga dansen, då var det de äldres tur. Och på den tiden får jag säga, att både min mofar och mormor och fler

med dom, de var mycket skickliga att dansa. Det var mest vals, och jag vet ett gammalt par, som hette Alm, Karl och Märta Alm, de dansade en mycket fin dans som kallades för 'trestega'. De skulle alltid dansa 'trestega', skulle uppträda då. Och så var det då vals, och polka, det minns jag det var min morfar särskilt styv på. - Det var inte bara på ett ställe som det förekom detta, utan var de hade någon gran. Så var det kaffe då och lite mat, och de som ville ha något stärkande så fanns det också

Den 15 februari 1979:

I min barndom, jag tror det var 1913, då bodde det en konstnär i en stuga bakom ladugården hemma. Där hade tidigare bott en som gick under benämningen 'Kullarn' och detta namnet hade han fått därför att han tidigare varit torpare under Hålltorp, i en fastighet som hette Lillekullen. Denne konstnär, Hjalmar Arleman, kom från Stockholm, och han hade ju många sätt och idéer som vi här ute på landsbygden tyckte kanske var lite egendomliga. Bl a så minns jag att han solbadade och det var många som tyckte att det var något särskilt konstigt. Så minns jag att han ritade av många personer däribland vet jag att han vid flera tillfällen ritade av mig och det var meningen att jag sedan skulle komma med i någon sorts bok, men den har jag sedan aldrig sett något av. Men jag hade, och mina föräldrar och min morfar och mormor, vi hade glädjaen att få vara närvarande vid Hjalmar Arlemans och hans fästmö, Anna Juhlin, förlovningskalas. Det var så att denna Anna Juhlin hyrde ett rum och kök i den fastigheten som jag nu bebor och det var kanske inte så storslaget förlovningskalas, för det var inte mer än morfar och mormor och far och mor och mina båda systrar och jag som var närvarande. Men jag minns särskilt att Hjalmar Arleman, han spelade ju luta, och de här nyförlovade satt i en soffa och Hjalmar Arleman han sjöng en visa, som vi kallade för 'Grisavisan'. Och när han sjöng denna visan, då 'grymde' han sig så illa, och då putta hans fästmö på honom så där att han inte skulle göra det, grymma sig så illa. Men det tog han ingen hänsyn till utan han fortsatte att sjunga.- Han var ju konstnär och jag minns särskilt att han ritade för någon sorts tidning och däribland skulle han rita av en gumma, ~~så~~ som skulle rida på en ko. Men det var ju lite svårt att få en gumma att rida på en ko, utan då gjorde han så, att han med hjälp av min far och mor virade ett täcke på ett stängsel, och så fick hon, Anna Julin, klä ut sig till gammal gumma, och så ritade då han, Arleman, av henne sittande på en ko. - Med tanke på Hjalmar Arleman så har jag ett mycket kärt minne av honom, han har nämligen målat av min fars och mors första ko, och den tavlan har jag hemma. Men det är ett fel med den: han har inte sitt namn på tavlan. Jag har många gånger tänkt att jag på ett eller annat sätt kunde fått ordnat denna saken, han är ju visserligen borta nu, men det kunde kanske ordnas på något annat sätt. På denna tavlan har Arleman skrivit 'Sköna, 1913', det var alltså året när tavlan målades. Sedan gick det många år, och så en kväll - det var i juli månad tror

jag, så kommer Arleman cyklande hit hem, och då talade han om, att han var i Sjogerstad och målade hovpredikant Paul Nilsson, och då ville han komma hem och uppleva liksom gamla minnen. Då hade jag en fostersyster som visade honom tavlan och då nämnde han, att hade han haft färg så skulle han ha satt sitt namn på tavlan då. ~~Min mamma och min morfar har berättat~~

Min mamma och min morfar har berättat , att hemma i min nuvarande hönsgård lär tidigare ha funnits en mycket stor och hög gran, och denna granen användes bl a som sjömärke på Vänern, och bl a så användes hon också till hjälp vid svåra sjukdomar och dylikt så var det möjligt att gå till denna granen så kunde en få en viss hjälp för sitt onda. Så det var mycket skrock med denna granen. Men hur det var så blev granen gammal och en natt så blåste hon av, och då blev hon inte längre som ett sjömärke eller så märkvärdig. Då har det omtalats att den som ägde granen, han var då inemot en 70 år, han och en bekant till honom högg ned detta märkvärdiga träd, och efter det så hade denne gamle mannen inte någon hälsodag utan det blev hans sista arbete. Då fanns det de som ville påstå, eller hade den uppfattningen, att han skulle inte gett sig på "Nordgran". Denna sjukdomen fick han liksom ett straff för att han högg ned henne. Detta hände i slutet på 1800-talet.

Jag har ju hela tiden vistats och växt upp här i Storekullen, och min far brukade fastigheten hemma. Han började 1907 och gick bort 1929 och då var det förmig, så ung jag var, att träda i hans ställe och söka göra mitt allra bästa, och det var kanske inte alltid så lätt att kunna existera på ett litet stenigt jordbruk, med dåtida redskap. Jag minns så väl när jag fick den första hästrivan, det var en mycket stor dag det, måtro, jag hade både nytta och glädje av den. Sen fick jag den moderniseringen, att jag av en f d lantbrukare inköpte en slåttermaskin och en niopinnars fjäderharv och en modern förstklassig plog. Vi hade den seden häruppe i Storekullen, att jag och en granne till mig som hette Henning Johansson - vi hade var sin häst - och när vi skulle plöja på hösten så bytte vi så vi plöjde alltid med par . Jorden var stenig och jag ville ha den bättre, så jag hade ett spett som följde med vid plogen, och så var det att köra en liten bit, och så stanna och bryta sten. En granne till mig lär ha yttrat, att 'Harry han plöjer inte så mycket på dagen, han bara står på huvudet och bryter sten'. Men allteftersom åren gick så fick jag min jord stenfriare och jag kunde öka hastigheten så det blev bättre undan för undan. Om vi/ nu ska tala om modernisering och redskap så hade det inte funnits någon såningsmaskin på fastigheten heller, men jag köpte en begagnad såningsmaskin och sådde hemma hos mig och det visade sig att det var ett gott och välbehövligt inköp, och jag fick även förtjänst av att så åt många av mina grannar. Första året jag var jordbrukare hade jag egentligen otur, på så sätt att

det blev missväxtår. Jag minns såväl, och jag har antecknat det i mina handlingar och papper, att det står "rännnet ej fyllt med klöver", det var inte roligt sedan när det blev framåt mars-april månad och fodret började tryta, och det ledsammaste som jag haft som jordbrukare så har det varit då fodret tagit slut och man fått ge sig ut för att försöka köpa foder nerifrån Varnhem eller Lundby t e x, där de hade mer bördig jord och skördade mer. Jag minns att min far köpt 200 kg konsgödning varje år, men jag tyckte att det var bättre att jag ökade konstgödningen och på så vis fick större skördar, så jag ökade undan för undan, och jag minns att min morfar lär ha yttrat, att den ladugården som byggdes hemma 1914, den räckte till ett sådant jordbruk till. Men allteftersom åren gick och konstgödningen ökade och jag även odlade upp vissa delar så arealen blev större så var det som om ladugården hade blivit mindre för jag fick först rännnet fullt med klöver, sen fick jag min foderlada också full, och jag fick också bygga till ladugården. - Det gick det ena året efter det andra och glädjande nog så ökades skörden, och när den tiden kom när jag inte längre behövde köpa något foder. Och jag minns så väl när jag vid några tillfällen fick foder över så jag kunde överlåta till en god vän, då hade jag liksom nått ett mål. - Jag minns när samtliga fastigheter här i Storekullen brukades på ett mycket nitiskt och föredömligt sätt. När vi levererade mjölk till Axvalls mejeri -vi hade ett mjölkbord här nere vid vägen och vi var åtta olika fastigheter som levererade mjölk- hände det t o m att min hustru fick diplom för fin mjölk, och själv har jag genom en annan person fått höra, att jag skulle varit den som under ett år levererat de finaste gödkalvarna till Skara slakteri. Jag säger detta bara därför att bevisa att även den jorden här uppe på Billingen kan om den skötes väl ge en god skörd. - Bland de sädeslag som odlades på Storekullen så har det huvudsakligast varit havre. Klövern har gått särskilt bra här uppe. Men vi har också sått råg och även så vete, ett sädesslag som jag tyckte gick särskilt bra här uppe. Längre tillbaka odlade vi också rotfrukter, rovor, men vi tyckte det var väl mycket arbete med rotfrukterna. Vad som går synnerligen bra häruppe, det är potatis. Jag tror det har ingen betydelse vad sort som vi sätter, de blir förstklassiga och goda. - Det gällde ju att få så mycket foder som möjligt, därför var det helt vanligt att alla ängar skulle slås, och det ordnades då slåtterhjälp, och jag minns att min far och mor var ute på slåtterhjälp: minfar hade då lie och min mor var utrustad med räfsa. När det gällde sommarbetet så hade de som bodde närmast vägen, stora lansvägen, sina betesdjur på södra berget, medan jag som bodde längst upp hade mina kreatur på norra berget, och kreaturen var så väl vana vid detta så de gick så snällt hem varje kväll, det var inga problem

10

Harry Gustafsson, Storekullen:

Åren 1867-68 gick det postgång mellan städerna Skara och Skövde. Det var just de svåra nödåren, som var på dessa trakter. Det kanske kan vara anledning därav som en häst lär ha stupat av utmattning mellan vägen upp till Löten och upp till Klasabacke, och denna liden har av denna anledning en fått namnet 'Gula Liden' för hästen var gul till färgen.

Före storskiftet ägdes Storekullen av en dam, som gick under namnet Gylta. Denna Gylta, hon var inte boende på Storekullen utan bodde i Rådene. När hon skulle färdas från Rådene och till Storekullen, så har det sagts mig, att 'hon red på två hästar' över berget, över skogen. På vissa ställen så var det råser och svårt att komma fram, och särskilt på ett ställe så lär hon ha lagt i stockar i råsen, och denna bro går under benämningen 'Gyltas broar'.

När man tänker på de fina vägar som vi har nu för tiden, så kommer jag att tänka på en sak som min morfar talade om. Torkår, när kvarnarna på dessa trakter inte fick tillräckligt med vatten så hände det att han och någon av hans grannar bar, t ex råg, över berget och till Rådene kvarn, som ligger strax nedanför Simsjön, för att på detta sätt få tillgång på mjöl. Denna kvarnen hette Herrekvarn.